

Tôi Viết Báo

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Tháng Bảy, Bắc Mỹ vào giữa mùa hè, tôi được cử đi cuộc dự hội thảo về một chương trình điện toán tinh vi gọi là Mô hình Hệ thống Điện (viết tắt là PSS/E) dùng để khảo sát các hệ thống điện lớn. Công ty cố vấn tạo lập PSS/E cấp môn bài thương mại cho các công ty điện lực sử dụng và hàng năm tổ chức họp mặt để người sử dụng và chuyên viên viết PSS/E trao đổi ý kiến với nhau. Năm nay (1985), cuộc hội thảo diễn ra trong hai ngày tại khách sạn Holiday Inn gần phi trường Quốc tế Pearson ở ngoại ô Toronto, Gia Nã Đại.

Vài năm trước, có lần tôi tình cờ đi qua Gia Nã Đại khi đi thăm vườn Hòa bình Quốc tế nằm giữa biên giới Hoa kỳ - Gia Nã Đại, gặp một nhóm người Việt tỵ nạn định cư ở Brandon thuộc tỉnh Manitoba, và ham vui đi theo họ sang Brandon ăn nhậu và ngủ lại một đêm. Việc đi lại giữa hai nước rất dễ dàng. Đến biên giới, dù bằng đường bộ hay đường hàng không, du khách chỉ cần xuất trình bằng lái xe hay giấy khai sinh để chứng tỏ mình cư ngụ ở Hoa kỳ hay Gia Nã Đại. Nhưng du khách vào Gia Nã Đại thường bị hỏi là có mang theo rượu và thuốc lá trên mức cho phép hay không. Gia Nã Đại đánh thuế rất cao vào hai món này, gọi là “sin tax” tức là thuế đánh vào các món hàng “tội lỗi,” và sự chênh lệch giá cả đáng kể giữa hai nước khiến bọn con buôn mang lén từ Hoa kỳ sang bán lấy lời.

Toronto mùa hè đẹp yên bình, người ta trồng và trưng bài hoa khắp nơi, và dân chúng thì hiền hòa thân thiện. Vào phòng hội khách sạn dùng làm nơi hội thảo, tôi ngạc nhiên khi gặp anh Phương đại diện cho hãng Houston Lighting & Power cung cấp điện độc quyền cho vùng đô thị Houston thuộc tiểu bang Texas; đây là lần đầu tiên tôi gặp người đồng hương trong một hội nghị về điện. Trông lớn hơn tôi vài ba tuổi, đáng người nhỏ bé, anh rụt rè không bắt chuyện với ai, trong khi tôi ba hoa với mấy người bạn Mỹ quen biết. Cả ngày hôm đó, anh cầm cú ghi chép và không phát biểu lời nào, nhưng tôi bị lôi cuốn vào cuộc bàn cãi về phương pháp giải mạch điện của PSS/E. Đến cuối ngày, tôi mới có dịp hỏi thăm anh,

“Anh học kỹ sư ở đâu và có về Việt nam làm việc không?”

“Tôi du học Tân Tây Lan rồi về nước làm cho Điện lực Việt nam hơn ba năm. Năm 1975 mất nước, gia đình tôi di tản bằng xà lan và tàu Hải quân Mỹ và ban đầu định cư ở Tulsa thuộc tiểu bang Oklahoma. Tôi về Houston làm cho công ty điện lực hiện tại được ba năm nay,” anh có vẻ bằng lòng với công việc.

“Anh đã có cháu nào chưa?” tôi thấy tay trái anh đeo nhẫn.

“Tôi lập gia đình với cô bạn quen thân hồi Sài gòn, mất tin nhau khi hai gia đình thoát ra khỏi nước riêng rẽ, liên lạc lại được khi ở trong trại tỵ nạn, và cuối cùng tái ngộ ở Oklahoma. Chúng tôi có một cháu trai lên ba.”

Tôi và anh Phương ngồi ở *lobby* (căn phòng lớn dùng làm phòng khách của khách sạn), anh đợi bà con đến đón về nhà thăm viếng, và tôi chờ đến giờ hẹn ăn tối với mấy người bạn Mỹ. Một thanh niên có lẽ nhỏ hơn tôi một hay hai tuổi, thân hình vạm vỡ, dáng đi mạnh dạn, và vẻ mặt nhân hậu bước vào nháo nhác nhìn quanh. Anh Phương đứng dậy chào và giới thiệu,

“Anh *Ba Hoa* bên Mỹ sang đây họp như tôi, còn đây là anh Hiền anh chú bác của vợ tôi. Anh Hiền trước là Không quân và năm 1979 vượt biên tới Gia Nã Đại.”

“Cả nhà đang nóng lòng coi mặt dượng. Phải giỏi giắc lắ mới lọt vô được mắt xanh kén chọn của cô em nhà chú *tui!*” Hiền cười với anh Phương rồi quay sang tôi, “*Tui* nghe tiếng anh lâu rồi! Anh Bảo nói tới anh luôn; *ảnh* nói hồi đi học anh học giỏi không ai bằng, mà ba gai chỉ thua Tôn Ngô Không trong *Tây Du Ký.*”

Thuở học trường kỹ sư, tôi và Bảo chơi với nhau rất thân. Bảo học công chánh, tôi học điện, và năm đầu hai thằng học chung các lớp khoa học cơ bản. Tôi ở trọ nhà người bà con của Bảo, nhà ở trong một ngõ hẻm ngắn, và ngôi nhà đồ sộ của Bảo nằm ngay đầu hẻm ngoài đường. Buổi sáng, Bảo đứng trên sân thượng nhà chàng khum hai bàn tay làm loa gọi tôi dậy rồi lấy xe Lambretta chở tôi đi ăn sáng ở tiệm phở Tàu Bay trên đường Lý Thái Tổ trước khi hai thằng cùng nhau đến trường. Ông cụ Bảo là bác Vân, một nhà giáo đức độ và nhà soạn sách giáo khoa nổi tiếng, xem tôi như người trong nhà. Mỗi dịp giỗ tết, bác đều gọi tôi đến dự, ngay cả sau khi Bảo tốt nghiệp, đi du học Nhật Bản, và học cao học ở Học viện Kỹ thuật Đông Kinh là viện đại học lớn nhất của Nhật.

Trong thời gian đi du học, Bảo nghỉ hè về Việt nam thăm nhà và thành hôn với Hạnh Tuyết, đám cưới tôi làm phù rể, và sau đó nàng theo chồng sang Nhật. Sau tháng Tư năm 1975, vợ chồng Bảo xin nhập cư Gia Nã Đại và đến Toronto đoàn tụ với hai bác Vân và anh chị em trong gia đình. Từ đó, tôi hầu như viết thư hàng tuần cho Bảo và bác Vân.

Tôi hỏi Hiền,

“Hiền hay gặp Bảo lắm hay sao?”

“Đúng vậy. Nhóm bạn trẻ chống Cộng ở Toronto tụ *tui* ấn hành nguyệt san *Xxxx Việt*, một tạp chí đấu tranh văn học nghệ thuật, và dùng tờ báo làm phương tiện hoạt động cộng đồng. Anh Bảo làm chủ nhiệm lo giao dịch bên ngoài; *tui* lo phần trị sự, bao thầu mọi chuyện lớn nhỏ trong tòa soạn,” Hiền hãnh diện.

“Bảo hăng say hoạt động từ thời sinh viên ở Việt nam, sang Nhật cũng vậy, và giờ tiếp tục chí hướng ở Gia Nã Đại,” tôi ca ngợi bạn mình.

“Tối nay anh Bảo bận công chuyện cho tờ báo nên chưa gặp anh được. *Tứ hải giai huynh đệ*, tiện đây mời anh tới nhà *tui* dùng cơm cho *tui* được tiếp đãi khách phương xa.”

Sự niềm nở của người bạn mới gặp khiến tôi cảm động, nhưng nén lòng tham ăn từ chối,

“Cám ơn Hiền, tối nay tôi có việc quan trọng phải làm. Hẹn một dịp khác.”

“Không sao đâu anh *Ba Hoa*. Có duyên sẽ gặp lại, không nên miễn cưỡng,” Hiền cười hiền khô.

Tôi không nhận lời ăn cơm khách nhà Hiền vì sau khi ăn cơm tối với bạn Mỹ, tôi cần về phòng khách sạn gọi điện thoại cho Quỳnh Châu. Không những mỗi đêm đi công tác xa tôi đều gọi cho nàng và bé Mạc, Mạc đợi nói chuyện với tôi rồi mới đi ngủ, mà hôm nay là kỷ niệm 20 năm ngày tôi gặp nàng lần đầu, thuở nàng là cô bé ngây thơ 13 tuổi như trong thơ Nguyên Sa,

Trời hôm ấy mười lăm hay mười tám?

Tuổi của nàng tôi nhớ chỉ mười ba.

Tôi đã đặt hàng hoa giao đến tận nhà tặng nàng bó hồng nhung, loại hoa nàng ưa thích. Nhưng lời cảm kích từ miệng tôi thì không thể thiếu.

* * *

Sáng ngày họp thứ hai, hầu hết mọi người đều trả phòng khách sạn và mang hành lý vào phòng hội để khi cuộc hội thảo gần kết thúc hay kết thúc, sẽ lật đật chạy ra phi trường bay về nhà. Tôi ở lại thêm một đêm, vì nếu rời Toronto chiều hôm ấy, dừng lại hai nơi, và qua ba chặng đường bay, sẽ không thể về đến nhà cùng ngày mà phải ngủ đêm dọc đường. Buổi chiều đi làm về, Bảo lái xe đến đón tôi tới nhà Bảo thăm hai bác Vân rồi cùng với Hạnh Tuyết đưa tôi đi ăn tối ở tiệm Tam Ngư trên đường Spadina ở phố Tàu Toronto. Chúng tôi nói chuyện vui như pháo tết, lâu lắm tôi mới thấy lòng mình thanh thản như thế. Đợi ăn tráng miệng xong, Bảo nghiêm nghị cho tôi biết,

“Thằng Kiệt bị ung thư gan vừa mất ở Montréal, để lại chị Hà và hai cô con gái nhỏ. Tôi gửi vòng hoa điếu tang và ghi thêm tên ông.”

“‘Kiệt Cổ’ học cùng lớp công chánh với Bảo ấy à? Từ ngày tôi quen với Bảo, lúc nào cũng thấy nó kè kè sau lưng Bảo như cái đuôi. Bảo làm gì nó cũng làm y hệt như thế, và ngay cả việc đi du học Nhật Bản và sang Gia Nã Đại định cư nó cũng *copy nguyên con*. Sao mấy năm gần đây tôi ít nghe Bảo nói đến nó?”

“Một thời gian sau khi đến Nhật, tôi và nó dần dần xa nhau,” Bảo xúc động nhớ lại người bạn vừa qua đời.

Như gia đình Bảo, năm 1954 gia đình Kiệt từ ngoài Bắc di cư vào Nam. Bác Vân theo đuổi nghiệp nhà giáo, và ông cụ Kiệt làm công chức lên đến chánh sự vụ một sở của bộ Thông tin thời Đệ nhất Cộng hòa. Năm 1960, vừa nghe tin Đại tá Nguyễn Chánh Thi đứng lên đảo chánh lật đổ Tổng thống Diệm, ông vui mừng gỡ tấm hình ông Diệm treo trên tường xuống. Cuộc đảo chánh thất bại, ông bị thất sủng và chỉ được giao các công tác vặt vãnh như đi treo cờ và giảng biểu ngữ ca ngợi chính sách của Việt nam Cộng hòa (“VNCH”) ngoài đường phố.

Kiệt có người anh lớn tên Triệu. Triệu học giỏi và đậu vào trường Đại học Sư phạm, nhưng lại thân Cộng, chuyên đi biểu tình chống chính phủ, và ban đêm cùng đồng bọn đi gỡ biểu ngữ xuống để phá rối. “Ban ngày cha giảng lên, ban đêm con gỡ xuống. *Cha làm thầy, con đốt sách*,” tôi hay cười mỉa Kiệt. Tết Mậu Thân (1968), Triệu theo Việt Cộng *ra bung* rồi bị quân VNCH đi tảo thanh bắn chết. Gia đình Kiệt oán hận VNCH từ đó.

Bảo và Kiệt cùng sang Nhật du học. Đông Kinh đầy dẫy bọn sinh viên *ăn cơm Quốc gia thờ ma Cộng sản*, chúng *múa gậy vườn hoang* tuyên truyền nịnh bợ cho Việt Cộng mà chính phủ Nhật cố tình làm ngơ. Bảo tổ chức nhóm sinh viên chống Cộng, đi biểu tình, ra bản tin liên lạc, và hợp tác với Tòa Đại sứ VNCH để phản công lũ Việt Cộng nằm vùng. Kiệt đâm ra xốn xang bất mãn, bắt đầu rời xa Bảo, và không còn nấp bóng dưới nách bạn như trước. Chờ vợ lạc lõng, Kiệt rơi vào vòng tay êm ái của chị Hà. Chị là con một của một gia đình giàu có ở Sài Gòn, sang Nhật học cắm hoa đã gần 10 năm, và đang nóng lòng chờ duyên. Chị lớn hơn Kiệt ít nhất là một con giáp,

Nghe kể đến đây, tôi cười xều xào nói với Hạnh Tuyết vợ Bảo,

“Nghe tin cuộc tao ngộ đôi đũa lệch đó, tôi *tức cảnh sinh tình* đặt cho nó cái tên *Kiệt Cổ*, tức là Kiệt chuộng đờ cổ. Nó *xa quê hương nhớ mẹ hiền*, níu áo chị Hà cho đỡ *nhớ mẹ già như chuối bà hương!*”

“Ông *Ba Hoa* này thật khéo ví von!” Bảo cười khà rồi quay sang nói với vợ, “Phần còn lại thì em biết rồi, mình đã dự đám cưới thằng Kiệt ở Đông Kinh. Theo ca dao thì nó là kẻ may mắn,

*Có phúc lấy được vợ già,
Sạch cửa, sạch nhà lại ngọt cơm canh.”*

Tối hôm đó, trước khi chia tay, Bảo hẹn hôm sau đến ăn sáng với tôi ở khách sạn rồi đưa tôi ra phi trường; tôi sẽ rời Toronto bằng chuyến bay 11 giờ sáng. Cuối bữa ăn sáng, Bảo lấy ra mấy số báo *Xxxx Việt* đã phát hành đưa cho tôi,

“Ông có tài viết hơn tôi. Ngày đi học, ông từng làm báo sinh viên; lúc đi dạy, ông viết *cua* (bài giảng) viết sách; và lúc đi làm, ông viết bài khảo cứu. Chúng tôi đơn độc và cần thêm những bàn tay góp lửa đấu tranh. Ông là bạn tôi, ông phải viết cho tờ báo.”

Trên đường về, trong thời gian chờ đợi ở phi trường và ngồi trên máy bay, tôi viết một bài ngắn gồm một số câu đố vui khoa học kèm theo lời phi lộ,

Nhân dịp ghé thăm Toronto vì công việc, tôi gặp lại bạn thân là Yyyy Bảo, chủ nhiệm báo Xxxx Việt. Hơn mười năm nay mới gặp lại nhau, vui mừng kể sao cho xiết. Sau những giờ phút hàn huyên tâm sự, Bảo đề nghị tôi viết bài cho Xxxx Việt. Trong lúc vui mừng tràn ngập, một phần vì nể bạn, tôi hứng chí nhận lời. . . .

Thôi thì một liều ba bảy cũng liều, đành đem mớ kiến thức học hỏi được trong mấy mươi năm qua để đọc giả Xxxx Việt mua vui chốc lát. . . .

Về đến nhà, tôi gửi ngay bài viết cho Bảo. Chàng vẽ hình cho câu đố vui, chạy vào số *Xxxx Việt* sớm nhất, và đặt tên và khai trương một mục mới: “Đố Vui Để Chọc” do *Ba Hoa* phụ trách. Có lẽ Bảo lấy ý từ chương trình truyền hình “Đố Vui Để Học” do trung tâm Học liệu bộ Quốc gia Giáo dục thực hiện và phát hành hàng tuần cuối thập niên 1960.

Thế là tôi bước vào nghiệp viết báo. Hãnh diện đóng góp vào tiếng nói người Việt chống Cộng ở hải ngoại. Cho đến mười năm sau, khi *Xxxx Việt* đình bản.

Nguyễn Ngọc Hoa

Ngày 24 tháng Tám, 2022